

ŽUPNÉ NOVINKY

MIMORIADNE VYDANIE

Krajská samospráva ocenila osobnosti a kolektívy

Prešovský samosprávny kraj udelil najvyššie krajské ocenenia. Ceny Prešovského samosprávneho kraja a Ceny predsedu Prešovského samosprávneho kraja za rok 2018 získali tento rok ôsmi laureáti.

Osobnosti a inštitúcie, ktoré sa významnou mierou zaslúžili o rozvoj regiónu a jeho prezentáciu doma i v zahraničí si prevzali 18. decembra na veľkej scéne Divadla Jonáša Záborského Cenu PSK. Samospráva odovzdala ocenenia už po 15. raz.

„Aj tento rok mi bolo nesmiernou ctou byť v spoločnosti inšpiratívnych osobností a kolektívov, ktoré tvrdou prácou, vytrvalosťou a húževnatosťou dosiahli mimoriadne výsledky. Som veľmi rád, že sme ich úspechy, ktoré neraz presiahli hranice Prešovského kraja i Slovenska, mohli dnes oceniť,“ povedal predseda PSK Milan Majerský.

Cenu Prešovského samosprávneho kraja (PSK) udelilo Zastupiteľstvo PSK Jozefovi Bobalikovi za nezlomnú vôľu a odvahu

pri presadzovaní morálnych hodnôt a slobody prejavu. Krajskí poslanci ocenili aj plukovníka Radoslava Lacka in memoriam a kapitána Petra Tođora in memoriam za dlhoročný prínos pre rozvoj PSK a mimoriadne zásluhy pri záchrane života, zdravia a majetku občanov Prešovského kraja a Slovenska. Ďalším laureátom sa stal spevák Peter Lipa, ktorého ocenili pri príležitosti životného jubilea 75 rokov. Cenu získal aj za intenzívny dlhoročný osobný vklad pre rozvoj slovenskej hudobnej scény predovšetkým jazzovej a populárnej hudby a úspešnú propagáciu Prešovského kraja v celoslovenskom i zahraničnom rozmere.

Predseda Prešovského samosprávneho kraja Milan Majerský udelil svoju cenu profesorovi Jo-

zefovi Živčákovi za významný prínos v rozvoji biomedicínskeho výskumu na úrovni vývoja a aplikácií pri riešení náhrad tkanivových a kostných defektov rôznych diagnóz širokého spektra pacientov. Ďalším laureátom Ceny predsedu PSK sa stala hudobná skupina Slnovrat, ktorá si vyslúžila ocenenie za významný prínos k rozvoju folkovej hudby na Slovensku a dlhoročnú reprezentáciu Prešovského kraja. Trojicu ocenených uzavreli francúzski partneri Prešovského samosprávneho kraja Department Horné Pyreneje a mesto Lurdy za dlhoročnú spoluprácu, priateľstvo a významný prínos v rozvoji bilaterálnych vzťahov. A to najmä v oblasti rozvoja kultúry, cestovného ruchu a náboženského pútnického turizmu.

Prvýkrát udelila krajská samospráva ocenenia osobnostiam a inštitúciám v roku 2004. Odvtedy sa medzi laureátov Ceny PSK zaradil aj kardinál Jozef Tomko, prvý prezident Slovenska Michal Kováč, etnograf Ján Lazorík, bratia Škantárovci, Folklorný súbor Šarišan, Divadlo Jonáša Záborského či Pardubický kraj. Vlni cenu získal páter Michal Zamkovský, Folklorná skupina Raslavčan a bývalý riaditeľ Správy a údržby ciest PSK Vladimír Kozák in memoriam.

Medzi laureátmi Ceny predsedu PSK figuruje speváčka Mária Mačošková a Anna Servická, kňaz Marián Kuffa, Podvihorlatské noviny, Stredná priemyselná škola elektrotechnická v Prešove, Občianske združenie Barlička či Házanársky klub Tatran

Prešov. Minulý rok sa k nim pripojil aj automobilový pretekár Igor Drotár, historička Nora Baráthová a hudobník Štefan Štec.

Cena PSK predstavuje umelecké dielo, ktoré má tvar gotickej brány s doširoka otvorenými dverami. Symbolizuje tak prijímanie nových podnetov. Cenu predsedu

PSK tvorí voľne tvarovaný objekt pripomínajúci ľudské srdce, ktoré je po stranách obomknuté krídlami. Symbolizuje citovú spoluprácu na každom tvorivom počíne, ako neodmysliteľnú súčasť rozvoja ľudskej civilizácie. Autorkou oboch diel je akademická sochárka Eva Fišerová.

Laureáti Ceny PSK

Jozef Bobalik

Jozef Bobalik (90) chodil na základnú školu v rodnej obci Lukov (okres Bardejov), kde dosahoval výborné výsledky. Pre nedostatok peňazí však nemohol ďalej študovať na strednej škole. Pod vplyvom propagandy a masívnej agitácie po druhej svetovej vojne v roku 1946 sa spolu s rodinou vysťahoval do Sovietskeho zväzu za lepšou budúcnosťou, no opak bol pravdou. Počas tancovačky ho ozbrojený banderovec prinútil prečítať protistalinský leták. O pár mesiacov neskôr ho za to zatkli a odsúdili na desať rokov väzenia. Po strastiplnej ceste cez Kyjev, Charkov, Novosibirsk a Tajšet pracoval v táborech Ozerlag, Magadan a Ust'-Kujga. Jozef Bobalik bol oslobodený v roku 1955. Späť do rodného Československa sa presťahoval aj s rodinou v roku 1967. Príbeh Jozefa Bobalika inšpiroval natočenie filmu Jozef a jeho bratia a memoárovej knihy Sedem rokov na Severe.

Plukovník Radoslav Lacko in memoriam a kapitán Peter Tođor in memoriam

Plukovník Radoslav Lacko (48) začínal ako hasič v Národnom podniku Piloimpregna Prešov. Od roku 1992 pôsobil v rôznych funkciách Hasičského a záchranného zboru (HaZZ), naposledy ako samostatný odborný inšpektor špecialista a riaditeľ Okresného riaditeľstva HaZZ v Prešove. Ako hasič pracoval 28 rokov.

Kapitán Peter Tođor (43) nastúpil ako príslušník jednotky Zboru požiarnej ochrany na Okresnom úrade v Sabinove v roku 1999. Počas profesionálneho života pracoval na rôznych postoch Okresného riaditeľstva HaZZ v Prešove. Ako hasič pracoval 18 rokov.

Obaja príslušníci boli zaradení do leteckej skupiny záchranárov HaZZ východ. Absolvovali stovky výjazdov k mimoriadnym situáciám, požiarom, povodňiam, dopravným nehodám i k technickým zásahom. Obaja s nasadením bojovali o životy mnohých ľudí a zachraňovali majetok a hodnoty spoluobčanov. To, čo ich v hasičskom zbere najviac naplňalo, sa im stalo osudným. Zahynuli pri páde vrtuľníka letky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky 10. mája 2017 pri výcviku evakuácie zranenej osoby v podvese vrtuľníka.

Peter Lipa

Pre komunistickú cenzúru vydal prešovský rodák **Peter Lipa (75)** svoju prvú platňu až vo svojich 40 rokoch. Napriek tomu sa vypracoval na jedného z najlepších a medzinárodne najuznávanejších európskych jazzových spevákov. Jeho piesne zazneli na všetkých kontinentoch. Ako prvý spevák na Slovensku uplatňuje v jazzovej hudbe slovenčinu. Je nositeľom Kristálového krídla za hudbu, Ceny prezidenta republiky a ďalších cien z oblasti hudobnej kultúry. Okrem toho je kľúčovým organizátorom podujatí jazzového života na Slovensku a ako prezident Slovenskej jazzovej spoločnosti aktívne a účinne pomáhal pri založení a udržaní tradície Prešovských jazzových dní. Od roku 1990 až doteraz úzko spolupracuje s východoslovenskými hudobníkmi na ďalších hudobných projektoch.

Laureáti Ceny predsedu PSK

Profesor Jozef Živčák

Vedec a pedagóg **Jozef Živčák** je riešiteľom významných grantových projektov, ktorých výstupmi sú konkrétne aplikácie a implementácie pre ďalšiu vedeckú činnosť a prax. Medzi najdôležitejšie patria implantáty šité na mieru. Jozef Živčák je zároveň garantom biomedicínskeho inžinierstva, profilovo sa zaoberá biomechanikou človeka, biomateriálmi a procesmi aditívnej výroby implantátov. Na svojom konte má už viacero svetových prvenstiev týkajúcich sa lebečných, tvárových, hrudných implantátov, ale aj náhrady medzistavcových platničiek, ktoré pomohli vrátiť do života mnohých pacientov. Za svoje výsledky výskumu a ich implementáciu do praxe bol ocenený viacerými cenami, napríklad Veľkou medailou Samuela Mikovíniho 2013 a Národnou cenou za kvalitu 2015. V rámci Cien za vedu a techniku 2017 získal ocenenie ministerstva školstva v kategórii Celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky.

Folková hudobná skupina Slnovrat

Hudobná skupina **Slnovrat** vznikla v roku 1998 v Bardejove na základoch spirituálu SURSUM COR-DA (srdce nahor). Základom hudobného štýlu skupiny je folk, folkrock, ale v ich skladbách badať aj vplyv džezu, blues, ľudoviek, country, vážnej hudby, cigánskych romanci či renesančnej hudby. S vtipnými textami odrážajúcimi slovenskú spoločenskú realitu dokážu zaujať široké spektrum poslucháčov. Verných fanúšikov si našli nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Zúčastnili sa na projekte Uhorský Simplicissimus Daniela Speera a Jána Albrechta. Slnovrat má na svojom konte päť albumov - Telegram, O nás..., JKS, Brány a výročné s jubilujúcim názvom „20“. Hlavnou myšlienkou Slnovratu je kresťanské poslanstvo.

Department Horné Pyreneje a mesto Lurdy

Prešovský kraj a región **Horné Pyreneje** spolupracujú od roku 2005. Vďaka nadštandardným kontaktom i pozitívnym skúsenostiam sa v posledných rokoch vzťahy zintenzívnili nielen na úrovni krajských, ale aj miestnych samospráv. Príkladom sú mestá Levoča a **Lurdy**, ktoré priniesli nový impulz a prispeli k ďalšej významnej etape slovensko - francúzskeho partnerstva departmentu Horné Pyreneje a PSK. Veľký potenciál spolupráce predstavuje aktuálne pútnický turizmus, konkrétne projekt „Svätomariánska púť - Svetlo z východu“, pri ktorom sú skúsenosti francúzskych zástupcov pre PSK cennou inšpiráciou a môžu napomôcť aj ďalším aktivitám v budúcnosti.

Krajskí poslanci schválili výzvy na dotácie na rok 2019

Na šport, kultúru a sociálnu oblasť rozdelí Prešovský samosprávny kraj dohromady jeden milión eur. Žiadatelia sa môžu uchádzať o finančné prostriedky v dvoch výzvach.

Prešovský samosprávny kraj (PSK) vypísal výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie pre rok 2019. Podporiť chce projekty v rámci troch programov – šport, kultúra a sociálne služby.

„Pre rok 2019 bola schválená celková výška finančných prostriedkov jeden milión eur určených pre Výzvu Prešovského samosprávneho kraja. Rozdelená je na Výzvu zastupiteľstva PSK, a to vo výške 899-tisíc eur a Výzvu predsedu PSK, ktorý rozdelí sumu 101-tisíc eur,“ uviedla vedúca odboru financií PSK Dagmar Oleksáková.

Cielom programu „Šport“ je rozšíriť a skvalitniť športovú činnosť zlepšením technického stavu a vybavenia športových ihrísk. Žiadatelia môžu financie použiť na výstavbu, rekonštrukciu, modernizáciu, opravu a údržbu športovísk a ich vybavenie hnuteľným majetkom. Zároveň môžu prostriedky použiť na usporiadanie masových telovýchovných a športových podu-

jatí alebo na reprezentáciu športovca na podujatiach európskeho a svetového formátu.

Uchádzači v programe „Kultúra“ môžu financie použiť na výstavbu, rekonštrukciu, modernizáciu, stavebné úpravy, opravy a údržbu kultúrnych pamiatok, pamätihodností obce alebo mesta, sakrálnych objektov, kultúrnych domov či objektov. Rovnako aj priestranstiev na konanie kultúrnych podujatí, komunitných centier a ich vybavenie hnuteľným majetkom. Cielom programu je zároveň podpora festivalov a prehliadok umenia všetkých druhov, vrátane tradičnej kuchyne viažucej sa k regiónu, tvorivých dielní, výstav, sympózií a seminárov. Financie sú určené aj na podporu edičnej činnosti, teda na vydávanie publikácií, prípadne CD nosičov.

Prioritou župy je tiež kvalitné poskytovanie sociálnych služieb neverejnými poskytovateľmi na území kraja. Preto sa v rámci výzvy „Sociálne služby“

môžu žiadatelia uchádzať o dotácie, ktoré sú určené predovšetkým na rekonštrukciu, modernizáciu a stavebné úpravy zariadení, vrátane ich vybavenia hnuteľným majetkom. Program je zameraný aj na opravu a údržbu zariadení, nákup materiálo-technického vybavenia priestorov zariadení, nákup technických zariadení a pomôcok na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu u neverejných poskytovateľov poskytujúcich sociálne služby.

„V tomto roku máme takúto novinku, že žiadatelia v prvej fáze nemusia predkladať všetky potrebné dokumenty. Stačí, že zašlú žiadosť. Až keď bude ich žiadosť schválená a dostanú do-

táciu, dodajú k podpisu zmluvy potrebné materiály. Väčšina materiálov sa dodáva vo forme čestného vyhlásenia, takže aj to je zjednodušenie pre žiadateľov,“ priblížila Oleksáková.

Minimálna výška dotácie je 800 eur, maximálna 5000 eur. Spolufinancovanie projektu zostáva vo výške 20 percent zo schválenej dotácie. **„Takže ak niekto žiada väčšiu finančnú výpomoc a je mu schválená nižšia suma, stačí, že doloží svoje finančné prostriedky k tej sume, ktorá mu bola schválená,“** vysvetlila vedúca odboru financií PSK. Uchádzači o dotácie môžu predkladať žiadosti na Výzvu PSK do 15. februára 2019 a na Výzvu predsedu PSK do 31. augusta 2019.

Prešovský samosprávny kraj chce vybudovať kvalitné školstvo

Počty žiakov, ktoré prijímú v budúcom roku stredné školy, by mali reálnejšie zohľadňovať demografický vývoj i potreby trhu práce. Vyplýva to z novej legislatívy, ktorou ministerstvo školstva oklieštilo právomoci krajských zastupiteľstiev a určilo počty žiakov prvých ročníkov pre všetky školy na území kraja.

V zmysle zákona o odbornom vzdelávaní, nastavenie plánov výkonov stredných škôl (teda počty žiakov v prvých ročníkoch) od 1. septembra 2018 už nepodlieha rozhodovaniu prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia, ktoré prijíma zastupiteľstvo samosprávneho kraja, ale je vydané predsedom samosprávneho kraja.

„Táto právomoc bola krajským poslancom odňatá, no platí, že kraje určujú pre každú školu vo svojej územnej pôsobnosti najvyšší počet žiakov prvého ročníka v dennej forme v členení na jednotlivé študijné odbory alebo na

jednotlivé učebné odbory pre prijímacie konanie na nasledujúci školský rok,“ vysvetlil k zmenám vedúci odboru školstva, mládeže a telesnej výchovy PSK Ján Fur-

man. Ako uviedol, rozhodnutiu kraja predchádzal kompletný plánovací proces v rámci odborných organizačných útvarov samosprávneho kraja a odporúčanie krajskej školskej rady v súlade so záväznými kritériami.

Prešovský samosprávny kraj má pre všetky školy vo svojej územnej pôsobnosti podľa vyhlášky ministerstva školstva v školskom roku 2019 – 2020 na prerodzenie 6 316 miest. Požiadavky stredných škôl sú ale podstatne

vyššie, ako dovoľuje vyhláška. **„Školy ponúkajú o 2 753 miest viac, ako je skutočná potreba a tak tomu bolo aj v minulosti. To predznamenáva, že tento stav bol dlhodobo nadsadený a neudržateľný. Opatrenia, ktoré sa teraz prijímajú v súvislosti s optimalizáciou siete stredných škôl a legislatívnymi zmenami, sú predovšetkým zrealizovaním skutočných potrieb praxe a snahou reflektovať vývoj trhu práce,“** povedal Ján Furman. Podľa jeho slov pri určovaní počtu žiakov v nasledujúcom školskom roku kraj vychádzal aj z Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách, ktorá bola schválená zastupiteľstvom PSK 22. októbra.

V zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja je aktuálne 75 stredných škôl. Kraj pritom rozhoduje o počtoch žiakov aj na súkromných či cirkevných školách, ktorých je v kraji 33.

INFOSERVIS PSK

Pomoc pre Sninský okres

REGIONÁLNY ROZVOJ

Rozvoj okresu Snina a prioritne územia Národného parku Poloniny bol začiatkom decembra centrom záujmu expertov Svetovej banky. Odborníci na environmentalistiku a cestovný ruch v spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom hľadali riešenia viacerých problémov i investičné impulzy do turisticky hodnotného regiónu. Hlavným cieľom programu zahraničných expertov je posúdenie možnosti zabezpečenia prístupu k pitnej vode obyvateľov dolín okresu, kde nie je vybudovaná verejná základná infraštruktúra, riešenie odpadových vôd a tiež dobudovanie cestnej siete. Experti sa už stretli so zástupcami Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Košice, Správou ciest PSK, ďalšími odborníkmi a starostami obcí v okrese Snina, aby sa oboznámili s existujúcou dokumentáciou na vybudovanie environmentálnej infraštruktúry. Experti navrhujú krajskej samospráve dať vypracovať tzv. štúdiu uskutočniteľnosti, ktorá posúdi všetky možné riešenia zabezpečenia prístupu k pitnej vode a riešenie odpadových vôd. Aktivita expertov Svetovej banky sú súčasťou iniciatívy Catching-up Regions pre tzv. dobiehajúce regióny.

Športovec roka 2018

KULTÚRA

Prešovský samosprávny kraj pripravuje vyhlásenie ďalšieho ročníka ankety najúspešnejších športovcov kraja za rok 2018. Ocenených jednotlivcov a kolektívov, ktorí dosiahli v tomto roku najvýraznejšie výsledky, vyberie odborná komisia na základe určených kritérií. Návrhy na ocenenia úspešných športovcov a športových kolektívov môže na uvedené kontakty poslať aj široká verejnosť a športové kluby, a to do 31. januára na adresu úradu (Nám. mieru 2, 080 01 Prešov) alebo na mail: sportovec@vucpo.sk.

Bezbariérovosť web sídla

ÚRAD PSK

Prešovský samosprávny kraj získal na súťaži „Samospráva a Slovensko bez bariér 2016 – 2018“ cenu za inováciu a propagáciu bezbariérovosti na web sídla kraja. Najvyššie ocenenie mu udelila porota v kategórii územná samospráva. Plaketu Slovensko bez bariér si kraj prebral 10. decembra na galavečere v Bratislave pri príležitosti Medzinárodného dňa osôb zdravotne postihnutých a Dňa ľudských práv. Župa získala cenu aj pred piatimi rokmi, a to v kategórii Bezbariérový internet.

Vianočný stromček a zbierka

Dominantou Námestia mieru v Prešove je od 6. decembra vyzdobený vianočný stromček. Ide o približne 11 metrov vysoký smrek obyčajný od súkromného darcu, ktorý je ozdobený šetrnými LED svetidlami. Neprehliadnuteľný symbol Vianoc je umiestnený v priľahlom parku pred budovou úradu. Túto časť krajského mesta bude vianočný stromček zdobiť až do 15. januára nového roka. Zamestnanci Úradu PSK si najkrajšie sviatky v roku pripomínajú aj adventnou zbierkou. Ich dary a finančné príspevky poputujú dvom rodinám, ktoré sa ocitli v ťažkých životných situáciách. Krajšie Vianoce tak bude mať malý Adamko s mamičkou, slobodnou matkou, ktorá pri autonehode prišla o rodičov i brata a 18-ročný Majko, ktorý je v bdelej kóme. Zamestnanci župy takto nezištne pomáhali už trikrát formou charitatívnych bazárov počas vianočných trhov organizovaných posledné roky priamo na Úrade PSK.

Vianočné trhy sociálnych zariadení

SOCIÁLNA OBLASŤ

Klienti sociálnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK prezentovali tento rok svoje výrobky na vianočných trhoch v mestách a obciach. Po niekoľkoročnej tradícii organizovanej priamo na Úrade PSK sa tak priblížili ľuďom viac v regióne. Župa chcela týmto spôsobom zviditeľniť prácu opatrovateľov, terapeutov, a predovšetkým samotných prijímateľov sociálnych služieb. Ponúkané výrobky boli výsledkom pracovných terapií a práce s klientmi. Celkovo sa na vianočných trhoch v regióne odprezentovalo 17 z 25 domovov sociálnych služieb.

Vážení obyvatelia Prešovského kraja,

pred nami sú posledné dni v tomto roku, preto mi dovoľte, aby som Vám aj v mene poslancov zastupiteľstva PSK zaželel krásne a požehnané vianočné sviatky. Nech Vaše domovy naplní pokoj a rodinná pohoda, ktorá zatieni uponáhľané pracovné týždne. Zároveň Vám želim, aby ste do nového roka vykročili s elánom a odhodlaním čeliť novým výzvam, ktoré Vám prinesie rok 2019. Nech je nasledujúci rok pre Vás úspešný, pretože vďaka Vám sa stáva Prešovský samosprávny kraj výnimočným miestom.

Milan Majerský

predseda Prešovského samosprávneho kraja